

Mlada Sodobnost

Sabina Burkeljca

Saša Pavček: Rumi in kapitan.

Dob: Miš, 2018.

Sašo Pavček, dramsko in filmsko igralko ter članico SNG Drama Ljubljana, zadnja leta srečujemo tudi kot pesnico in dramatičarko. Po pravljici o skrivnosti Cerkniškega jezera *Zakaj je polje jezero?* (zlata hruška 2015 in nominacija za desetnico 2017) med mlade bralce zdaj pošilja pesnitev *Rumi in kapitan* z ilustracijami akademske slikarke Ejti Štih.

Rimana daljša pesnitev je dopolnjujoča se celota štirih delov: poleg prvega, nenaslovljenega, so tu še poglavja *Rumi reši brodolomce*, *Rumi užene pirate* ter *Rumi pripelje jadrnico domov*. Že iz naslova knjige in posameznih poglavij je jasno, da je glavna književna junakinja Rumi, psička, ki s svojim dobrohotnim značajem ("sočutja polna, srčno vdana") najde pozitivno rešitev vseh težav (krmiljenje v nevihti, rešitev brodolomcev, srečanje s pirati ...), hkrati pa se zna kljub prijaznemu značaju zavzeti tudi zase, ne samo za druge. Poleg nje na krovu kraljuje še ena živalska "morjeplovka", to je muca Aba, "srebrna lepotica", ki kuha posadki in je tipizirana popolnoma "mačje" (nasprotno je Rumi prepričljivo orisana s svojimi "pasjimi" lastnostmi). Navsezadnje je na ladji tudi kapitan Adrijan, upokojeni ekonomist, ki nosi popackano kapitansko kapo, se rad šali, se ima za velikega pustolovca in morjeplovca ter zelo rad pije rum, zato je psički nadel ime

Rumi (najprej je sicer mislil, da je psiček, saj je prepozno opazil, da ji nekaj manjka). Kapitan se je odločil, da bo svoja upokojenska leta izkoristil kar se da ležerno – no, če bi bilo tako, potem bi bila ta pesnitev precej dolgočasna ali pa je sploh ne bi bilo. Čakajo ga namreč zanimive dogodivščine. Njegova glavna hiba je, da ne posluša nasvetov drugih in ima pri svojih podvigih nasploh več sreče kot pameti – čeprav ga denimo na začetku galeb posvari pred brodolomom, ga ne posluša in vztraja pri svojem.

Posadka, bolj živalska kot človeška (pesnica ji reče kar zu – živalski vrt), že na začetku svoje pustolovščine premaga nevarnost brodoloma; no, pravzaprav jo premaga Rumi, Adrijan in Aba skorajšnjo katastrofo namreč mirno prespita. Potem je tu zgodba o brodolomcih, v kateri se še posebej izkaže, da pod kapitanovo robustno zunanostjo tiči dobro srce. Ko Rumi najde brodolomca, dečka Zamirja in deklico Rubino, ki sta izgubila očeta in mamo, ju sicer sprva noče vzeti na krov: “Da bi tujce tu pobiral, se mi ne zdi, / nakopljem si le sitnosti in skrbi!”, vendar se njegovo srce kmalu odtaja in pokaže sočutje. Rumi otroka potolaži: “ne bojta se gospoda Adrijana, / dobro ga poznam: pod strogo masko kapitana / skriva se sočutnost sama!” Kapitan Adrijan ju res vzame na krov, z njima pa tudi njunega muca Juzdahirja, ki se na prvi pogled zaljubi v Abo, čeprav ga ona (zaradi konkurence, jasno) noče na krovu. Zgodba prinaša pomembno sporočilo, da smo med seboj vsi povezani in da je sočutje tisto, ki omogoča povezavo vseh živih bitij. To prikazuje tudi ilustracija – slikarka je srečno novo družino pokrila z mehko pisano odejo. Pesničine besede: “Na tej obli vsi smo nit, / ptica, človek, maček, kit, / ljubezen nas v eno spleta / za mir in blagor našega planeta!” so eno temeljnih sporočil pesnitve.

Najizvirnejše je poglavje o piratih. Rumi, ki ni nikoli agresivna, krvooločne pirate užene na precej nenavaden način. Že takoj jim pove: “Orožje ni na svetu nikoli nič dobrega storilo!” Pirate pretenta tako, da jim pove, kako bi lahko prišli do velike slave in bi si jih ljudje zapomnili. Pirati seveda podvomijo o Rumi, takrat pa se oglasi orjaški kit, ki jasno in glasno pove, da bo treba res *nekaj* narediti, kajti morje je že zelo umazano, in z odločnim “ne” sporoči, da mu je res dovolj. Pirati se lotijo dela in pospravijo umazanijo. Ekološka tematika poglavja med drugim ponuja odlična izhodišča za pogovor z mladimi bralci.

Ko ladja že skoraj varno pripluje nazaj v marino, jim pot prekriža gliser s policistom. Adrijan da otrokoma vedeti, da ju ne bo zapustil – ta del je zanju, ki sta izgubila vse, izredno pomemben – imata nekoga, v katerega lahko brezpogojno zaupata. S pomočjo delfina (zunanja sila, zaupanje, narava) in galeba (znanca z začetka potovanja), ki prinese pismo miru, se

zgodba srečno izteče. Zaupati je treba sebi in se znati odpreti naravi, zunanjim silam, ki pomagajo k uresničitvi ciljev. In končno sporočilo? “Slava se pod mizo valja”; največji zaklad sta Rubina in Zamir našla, ko sta varno priplula v pristanišče in ob tem našla družino in prijatelje.

Zanimiva sta medbesedilna motiva galjota (tu se v pogovoru z bralci lahko navežemo na ljudsko pesem *Galjot*) in klasičnega junaka Odiseja, ob katerih lahko primerjamo tri pesnitve ter iščemo podobnosti in razlike.

Knjigo *Rumi in kapitan* sem že prebiral z učenci 3. razreda. Branje je zahtevalo glasno interpretacijo, počasnejši bralni tempo in razlago besedišča. Pesnitev je po jezikovni plati izjemno bogata, posebej izstopajo nenavadne besede in besedne zveze, ki jih pesnica spretno vpenja v besedilo: zu, zaflekana, račun brez krčmarja, mirno morje, vse hudo enkrat mine, gnadjliv, bolhe so že v ravni vrsti, lingvist, gentleman, nobena sreča ne traja večno, slava se pod mizo valja ..., če omenim samo nekatere, ob katerih se v interakciji z učenci lahko ustavimo in jih razložimo. Pesemska (in rimana) besedila so za učence te starostne stopnje težja za recepcijo in terjajo več dela s samim besedilom. Na mestu, kjer Juzdahir Abi v vseh mogočih jezikih izjavlja, da jo ljubi, so se moji poslušalci zelo zabavali in si celo zaželeli, da jim to preberem še enkrat.

Po likovni plati je knjiga izredno zanimiva, drugačna in posebna. Na ilustracijah oz. slikah Eji Štih prevladujejo izrazite barve – predvsem modra, rdeča in kombinacije le-teh. Do sodobnih medijev – kot je internet ali Facebook, je pesnica ironična: “Glavno, da na netu bom edina lepotica!” (Še eno odlično izhodišče za pogovor z otroki!) Pesnica Saša Pavček spretno izpiše daljšo rimano pesnitev z mnogimi sporočili za bralce vseh starosti – upam, da bodo po knjigi posegali tudi starejši in da jim bodo Rumi, Adrijan, Aba, Rubina in Zafir ogreli srca – le tako lahko pomagamo graditi prijaznejši svet.